

אין אַ שליטן *

דאָס וועט זיין הינט אַ שפּאַציר:
ווייס די ערד, דער הימל בלאָ;
ס'קריצט דער שניי און ס'שניידט די לופט,
וואָס מיר קעלט — די זון איז דאָ!

5 ס'שטייט אַ שליטן פֿאַר דער טיר,
ס'קלינגט דאָס גלעקל: דין-דין-דין...
קום, מיר זעצן זיך אַרײַן, —
"פֿיר אונדז, פֿורמאַן, גיך אַהין!"

10 זעסט, דאָרט שטייט דאָס לעצטע הויז,
נאָך דעם ציט דאָס פֿעלד זיך ווייט;
פֿיר אַהין אונדז, יאָג די פֿערד, —
גיך, מיר זענען יונגע לייט.

15 אַט אַזוי: עס פֿלייט די גאַס,
ווייסער, ריינער ווערט דער שניי;
דריק זיך, מיידל, צו צו מיר, —
"און דו, פֿורמאַן, פֿאַר, נישט שטיין!"

20 אויסגעלאָזטער ווערט דער ווינט,
און עס גלאַנצט דער שניי און בליצט,
און דער שליטן קריצט און רוישט, —
כ'וועל אַ קוש דיר געבן איצט.

וואָס? דאָס האָט דער ווינט געפֿיפֿט —
כ'האַב אַ סוד און שוויג דערווייל,
ביז נאָך ברייטער ווערט דאָס פֿעלד, —
"פֿורמאַן, יאָג דעם שליטן, אַייל!"

* איבערגעדרוקט פֿון דער ווילנער פֿאַלקסשטימע, נומ' 9, 27.6.1907. מיר האָבן דאָ נאָר אַ טראָפעלע געענדערט דעם שוין פֿאַרעלטערטן אויסלייג.

25 ס'רייצט דער ווינט זיך שוין פֿאַרשױט
און באַשיט אונדז אַלע מאָל
מיט אַ זילבער־ווייסן שטויב
און מיט פֿונקען אָן אַ צאָל.

וויפֿל ליכטיקייט אַרום!
30 טויזנט קליינע שטיקלעך ליכט
ליגן, גלאַנצן אויפֿן שניי,
טאַנצן, פֿליען אין געזיכט;

ווי אַ גרויסע, קאַלטע זון
האַט צעקלאַפט גאָט אין דער פֿרי
35 אין אַ זילבער־ווייסן שטויב,
און געזאָגט אים: "גיי און פֿלי!"

און ער פֿליט און בליצט און גלאַנצט — —
כ'האַב דיך ליב, ווי כ'ליב די שנין;
נעם און מאַך די אויגן צו,
40 ביז עס וויינט דער ווינט דיך איין.

שמייכלסט... כ'האַב עס נישט געטאָן;
ס'האַט דער ווינט געקושט דיך שטיל;
אַז איך קוש דיך — קוש איך הייס,
ווייל מײן בלוט איז נאָך נישט קיל.

45 אָט אַזוי איז הייס מײן קוש — —
שענק דיין האַרץ מיר נישט געטראַכט,
ווייל כ'האַב פֿייער אין מײן בלוט,
און מײן האַנט האַלט דיך מיט מאַכט.

לאַז, איך רייץ דיין בלוט דיר אויף,
50 און דו רעד נישט און נישט זאָג,
ווייל אויך איך האַב, נישט געטראַכט,
זיך געשענקט דעם ווינטער־טאָג.

ס'לויפֿט דער שליטן ווי אַ פֿייל — —
שטענדיק פֿריילעך איז די וועלט:
55 פֿריי זיך זומער מיטן גרינס,
הוילע ווינטער אין דער קעלט.

ס'טראָגט דער ווינט אַוועק דיין וואָרט...
מאַרגן? טראַכט נישט וואָס עס גייט:
ס'איז דער מאָרגן נאָך נישטאַ,
ס'איז דער נעכטן שוין צעזייט. 60

דיין ווי שניי איז (איצט) מיין האַרץ:
כ'ליב דיין שמייכל, כ'ליב דיין חן;
כ'האַב אַ טרויער אָן אַ סוף,
ס'וועט אַ פֿרוי אים נישט פֿאַרשטיין;

כ'האַב געלאָזט (דאָרט) אין דער היים, 65
אין פֿאַפירן צווישן שטויב,
גאַנצע וועלטן האָב איך דאָרט
און איך דאָרף זיי גאַרנישט, גלויב.

שניי און הימל, ליכט און קעלט — —
איז אַ טאָג מיר שייך און זיס, 70
יענע וועלטן אַלע, קינד,
גיב איך אָפּ פֿאַר אים געוויס.

אין מיין ליד, וואָס איז נאָך יונג,
וועט מיין אומעט לעבן לאַנג;
פֿאַרן דור, וואָס קומט נאָך מיר, — 75
איך וועל לעבן אין געזאַנג.

גיך ווי שניי צעגייט די לוסט,
און די תאוּוה גיט אַ ברען...
כ'זעט מיין בלוט אָן און מיין בליק,
כ'פֿרעג נישט וווּ און פֿרעג נישט ווען. 80

איצט איז יונג און הייס מיין בלוט,
און מיין תאוּוה איז אַ פֿלאַם;
כ'פֿרעג נישט. "פיר אונדז, פֿורמאַן, ווייט
אויפֿן זילבער-וויסן ים".

1.07.1907

אנהאלט:

רוסלאנד י. שטענבערג.

אויף פרושער לופט

י. ל. פריז.

יוביליטאומס-ביילאגע

פריינד

צעהנטער יאהרגאנג

בַּמִּזְחָלָת

והיום יהיה זה טיול מרתק:
 השמים כחלים, כל הארץ צחורה;
 האויר קר־צורב והשֶׁלֶג חורק;
 אם השמש זורחת — מה ומי לי קרה?

5 המזחלת עומדת בשער הכן,
 זוג מפעיים ענב־ליו: די־דין דאָן...
 נעלה, נתכַרבל במושב הצונן:
 "סע, רכב, לא־ישם, חיש מכאן!"

10 "הנה שם הסתכלי נא, מבנה אחרון,
 אחריו משתרע מרחב אדירים,
 "סע, רב־ן את סוסיך בכפור קפאון —
 חיש מהר, כי פועם בנו לב צעירים!"

15 הנה כך טס־עובר לקראתנו הרחוב,
 והשֶׁלֶג מלבין, מזדכך, מטהר;
 התרפקי נא עלי, הי־לדה, מקרוב, —
 "ואתה, הרכב, אל תעמד, סע מהר!"

20 מתפרע הרות, נושב וצוחק,
 והשֶׁלֶג נוצץ באלפי רסיו,
 המזחלת חורקת ברחש שורק, —
 נשיקה מתקה אנשק לך — עכשיו

מה קרה? בלום הרוח שורקת עזות?
 רזי לי — ואני בינתים מחריש,
 מרתבי השֶׁדָה נפתחים עוד ועוד, —
 "סע, רכב, את סוסיך האץ, רוצה חיש!"

25 מתגרה בגו רוח פזיז ושובב
ומשיב אל פנינו הלוך וחזור
גוש אבק, — לבך כסף שחור בזהב
באין ספור נצוצות הקורצים מן הקור.

30 מה עזה האורה, המראה כה מדהים!
רקבות פרוצים של אורות קטנטנים,
נוצצים ורומזים מן השלג סביב,
מרקדים ועפים ברסוס לפנים.

35 ונראה כמו שמש גדולה וקרה,
שהאל פוררה שם בבקר השכם
לאבק ערפלית מכסיפה וצחורה
ופקד: "להמריא-לרחף יום שלום!"

40 האבק מתעופף, מנצנץ ומבריק —
אהבתיך כמו אור הקורן בדממה;
נא עצמי את עיניך בקור המציק
כל עוד רוח נוסכת בך תום של תנומה.

כלום חיורך על שפתיך?... אני לא אשם;
זה הרוח נשק לך בקור המחריד;
ואני חי וזם ונושק ונושם,
כי דמי עוד רותח וזם מתמיד.

45 בך בחם אנשק לך לזהט, מתרגש;
את לבך תני לי שי, בלי הסוס ורתיעה,
תאנה בלבי עוד יוקדת כמו אש —
לאחו בך ברגש ידי נטויה.

50 ואני בשלהבת מסעיר את דמך,
אל תאמרי עוד דבר, כל דבור מכסה —
ואני בגלוי, בלי משים בזכותך
הן נטלתי לי שי יום של חרף בזה.

55 המוחלת המריאה וטסה כמו חץ;
העולם מתהולל בשמחה ובגיל:
עם הירק בקיץ הוא אץ וקופץ,
עם הכפור שבחרף — רוקד, כרגיל.

וְהָרוּחַ נוֹשֵׂא אֶת דְּבָרֶיךָ לָרוּם —
מִהוּ? מִחֶרֶץ... אֵל תִּתְּנֵי דַעְתְּךָ לְנֶלֶח,
הַמְחַרֵּר הֵן עֶרְבָן אֵינְנוּ הַיּוֹם,
הָאֶתְמוֹל הַתְּפוֹרֵר, הַתְּפוּגֵג וְנִגְוָה. 60

וְלִבִּי זָךְ כְּשֶׁלֶג, כְּבָדוּלַח טְהוֹר,
וְאוֹהֵב אֶת חֲנָף, חִיּוּכְךָ הַמְרִנֵּן,
אֶךְ טַעֲוֵן בִּי הָעֶצֶב, מֵעֵיק וְשַׁחֲוֹר,
שֶׁעֲמָקוֹ שׁוֹם אִשָּׁה לֹא תוּכַל לְהִבִּין.

טְמַנְתִּי בַּבַּיִת דְּפִים רְשׁוּמִים 65
בְּתוֹךְ גַּל נִירוֹת, בְּאֶבֶק מִצְטַבֵּר;
הָאֲמִינִי לִי — שֵׁם עוֹלָמוֹת עֲלוּמִים,
אֶךְ אֵינְנִי זָקוּק לָהֶם כְּלָל; לֹא יוֹתֵר.

פְּתִיתִי שֶׁלֶג צָחוּר מִקְרִינִים אֹר וּכְפוֹר —
וְיָפָה וּמִתּוֹק לִי הַיּוֹם הַחֲדָשׁ, 70
עוֹלָמוֹת שֶׁהִזְכַּרְתִּי — בְּלִי שׁוֹם מַעֲצוֹר! —
אֲנִדֵּב תְּמוֹרְתוֹ, לְלִדְתִּי, בְּלִי חֶשֶׁשׁ.

בְּשִׁירֵי הַצְּעִיר, שֶׁתְּכַנּוּ גֵן נְעוּל,
בּוֹ הָעֶצֶב יְנוּה, יִשְׁתַּקַּע זְמַן רַב,
רְצוֹנִי עוֹד לַחַיּוֹת בְּשִׁירֵי הַצִּלּוּל 75
בְּשִׁבִיל דוֹר שִׁיחִיהָ אַחֲרַי וַיֵּאֱהָב.

אֶךְ הִיצַר נִמּוּג כְּמוֹ הַשֶּׁלֶג הַקָּל,
וּכְרִית תְּאֵהָ מִלְּהִיטָה בִּי דְמוֹתְךָ,
רוֹאוֹתֵי וְדָמִי כְּאֵן אֲשִׁבִיעַ, אֶבֶל
לֹא אֲשָׂאֵל אִמְתִּי וּמִדּוּעַ, וְאֵיךְ. 80

הֵן עֵתָה חָם דְּמֵי הַצְּעִיר וְסוּעַר,
כְּבָר בּוֹעַר בִּי לִפִּיד תְּאֵהָ רַעְנָן;
לֹא אֲשָׂאֵל עוֹד. "קְדִימָה, רַכְבּ, סַע מִהַר!
לְמִרְחֵב שֶׁל הַיָּם הַכְּסוּף־הַלְבָּן".

[ינואר 1907]

שירו של יעקב שטיינברג (1887-1947) 'אין אַ שליטן' (במזחלת) התפרסם לראשונה בשבועון פֿאַלקסשטימע, חוב' 9 מיום 27.6.1907, בעמ' 28-30, בוילנה. שבועון זה היה בטאונה של מפלגת ה"סיימיסטים" ויי"ס = יידישע סאָציאַליסטישע אַרבעטער פּאַרטיי. שבין עורכיו נמנו אחדים מן האישים המרכזיים של מפלגה זו (בן-אדיר, משה זילברפרב, חיים זיטלובסקי ונחום שטיף).

להלן כלל שטיינברג את השיר במקום האחרון בקובץ הקטן, בן 80 העמודים, 'געזאַמלטע שריפֿטן', שהופיע בווארשה ב־1909 (תרס"ט), בעמ' 77-80. בקובץ הזה נכללו יצירות פרוחה אחדות ואף דברי שירה. עד 1914 — שנת עלייתו ארצה — נהג יעקב שטיינברג לפרסם את כתביו בשתי הלשונות — בעברית וביידיש.

ניתן להבחין בשיר, שאנו מביאים כאן, במוטיבים אופייניים למשורר מופלא זה: שזירה רחבת תנופה של תנועה, נוף, אהבה חושנית, עצב כמוס ורוח נעורים. מוטיבים אלה, או חלקם, מתנגנים כבר בשירתו המוקדמת בעברית (בשנים 1903-1905), אך עיצובם האמנותי רב העוצמה מתגלה בשירתו ביידיש, בפואמות הגדולות 'די טרויעריקע ליבע' (האהבה העצובה), שפורסמה בקובץ הנ"ל, 1909, בעמ' 56-70, והועתקה בלווית תרגום מילולי לעברית בדפים למחקר בספרות 1, חיפה 1984, עמ' 8-33, ו'רוסלאַנד' (רוסיה), שפורסמה בהמשכים במוסף הספרותי של העיתון "דער פֿריינד", החל מחוב' 42, פברואר-מרץ 1912, והועתקה בלווית תרגום מילולי לעברית בדפים למחקר בספרות 2, חיפה 1985, עמ' 8-64. הפואמה 'רוסלאַנד' פורסמה גם בחוברת נפרדת ב־1914, בווארשה, עם הקדמה של המבקר בעל־מחשבות (ישראל אלישיב).

על תרגום השיר 'במזחלת' מן הראוי להתנצל. ספק אם ניתן כלל לחקות בנאמנות את סגנונו העברי ומקצבו ביידיש של המשורר. הרגשתי שמן השורות מתחייב מקצב מחורז, אך מתוך קוצר־יד נאלצתי להחליף את הטרוכיי שבמקור באנפסט, הנוח יותר לצלילי העברית המדוברת.

שלום לוריא